

Tuusulan kunnanhallitus

Viite 1: Keskustelut Kalle Ikkela - Jari Anttalainen - Esa Kelloniemi, tammikuu 2025

Viite 2: Keskustelu Sotamuseon johtaja Harri Huusko – Esa Kelloniemi, 6.2.2025

APURAHA-ANOMUS HYRYLÄN VARUSKUNNAN MUISTOMERKKITYKIN KUNNOSTAMISEEN

Ilmatorjuntamuseo anoo 10 000 €:n apurahaa Hyrylän entisen varuskunnan ruokalan alueella olevan 120 K 78 -muistomerkkitykin kunnostamiseen.

Kunnostus sisältää pyörien puuosien uusimisen ja maalauksen, koko tykin maalauksen sekä tykin alustan puhdistuksen. Työ on tarkoitus saada tehtyä kesän 2025 alkuun mennessä. Pyörien puuosien uusiminen ja maalaus tilataan ulkopuoliselta yrittäjältä tarjouksen perusteella. Ilmatorjuntamuseo maalaa tykin sekä kunnostaa betonialustan.

Liitteessä 1 on kustannusarvio.

Vuonna 1957 asetetun muistomerkkitykin pyörien puuosat ovat sääolosuhteiden vaikutuksesta lahonneet siinä määrin, että ne on todettu jopa vaaralliseksi irrotessaan ja kaatuessaan. Metalliosineen pyörät ovat hyvin painavat. Tykin maalipinta on myös ulkoilmaolosuhteitten takia uusinnan tarpeessa ja betonialustan sammalkerros ja epäpuhtaudet on poistettava.

Muistomerkki pystytettiin kesällä 1957 Hyrylässä itsenäisyyden alusta toimineen tykistöjoukko-osaston siirryessä varuskunnasta Niinisaloon. Tilalle tuli Helsingin Ilmatorjuntarykmentti. Hyrylän varuskuntahistorialla on pitkät, 1850-luvalta alkavat perinteet. Nykyisellä kyläkeskuksella ja sen infralla on vahvat juuret sotilasperinteessä ja itsenäisen Suomen tykistön syntysijat ovat täällä. Muistomerkki esittää merkittävää muutosvaihetta varuskunnan historiassa.

Lyhyt katsaus tykin ja tykistön historiaan Tuusulassa on **liitteessä 2**. Tuusulan historiaan kuuluu oleellisena osana varuskunta ja ainakin itsenäisyyden ajan puoleen väliin, vuoteen 1957 asti, Hyrylässä ollut kenttätykistö. Kenttätykistöstä muistuttaa enää muistomerkki entisen varuskuntaruokalan edustalla.

Tykki tullaan kunnostamaan Sotamuseon, joka omistaa tykin, ohjeistuksen mukaisesti. Sotamuseon johtajalta on lupaus, ettei tykkiä olla kunnostuksen

jälkeen siirtämässä pois Tuusulasta. Sotamuseo esittää tallennussopimuksen tekemistä Sotamuseon ja Tuusulan kunnan välillä.

Tykkimuistomerkin ympäristön vaatimat ulkoalueiden hoitotyöt esitetään kunnan vastuulle ja hoidettavaksi.

Apuraha pyydetään siirtämään Ilmatorjuntamuseon tilille **F122 1366 3000 1272 58**.

Ilmatorjuntamuseo on saanut tykin kunnostusprojektiin yksityishenkilöltä pienehkön 600,00 euron lahjoituksen, joka jätetään vararahaksi.

Museonjohtaja

Esa Kelloniemi

2/ JAn, EKe/Eke

Liitteet Liite 1: Kustannusarvio

Liite 2: Taustaa ilmatorjuntamuseosta, sen tehtävistä ja museotykistä

KUSTANNUSARVIO TYKIN KUNNOSTAMISEEN, YHT 10 000 €

1. Pyörien kunnostus, 3 400 €, sis. alv 25,5 %

Kunnostus ostetaan ulkopuoliselta asiantuntijalta Sotamuseon ohjeistuksen mukaisesti.

Tarjouspyyntöjen perusteella pyörien kunnostustyö tilattaisiin Puutyömalliveistämö Lehtinen Timo ky:ltä. **Raumantienpuistikko 1. 28540 PORI.**

2. Pyörien irrotus ja kuljetukset sekä uudelleenkiinnitys

- pyörien irrotus ja pakkaus kuljetukseen, 6 h/2 hlö + konetyö 2 h
- kuljetukset Tuusula - Pori - Tuusula, **1 600 €**, sis. alv 25,5 %
- pyörien kiinnitys, 4 h/2 hlö + konetyö 2 h

3. Tykin maalaus, 4 työpäivää/2 hlö

- sääsuojan rakentaminen ja purkaminen työn jälkeen
- sähkönsyöttö maalausvälineille
- maalit ja maalausvälineet, **1 000 €**
- maalauksen pohjatyöt
- maalaus x 3
- betonilaatan puhdistaminen

4. Infotaulu 1 500 €

- sisällön suunnittelu
- graafinen suunnittelu
- painotyöt
- asennusmateriaalit
- asennustyöt

5. Työkustannukset

Em. työosioiden henkilö- ja konekustannukset yht. 2 500 €.

6. Varalla lahjoituksena saatu 600,00 €

Taustaa Ilmatorjuntamuseosta, sen tehtävistä ja museotykyistä

Ilmatorjuntamuseon toiminnan tavoitteena on kerätä, tallentaa, tutkia, dokumentoida, entisöidä sotahistoriallista materiaalia sekä tuottaa näyttelyitä- ja julkaisuja koskien

- suomalaisten Ilmatorjuntajoukkojen ja muiden ilmatorjuntakalustoa käyttäneiden joukkojen historiaa ja esineistöä
- valikoidusti myös sotien aikaisten vastustajien kalustoa, jota vastaan ilmatorjuntaamme on käytetty
- lisäksi harkinnan mukaan ilmatorjuntaan liittyvää pienesineistöä, kuva-aineistoa, kirjallisuutta ja muuta tietoa
- Hyrylän varuskuntaan eri aikakausina sijoitettua joukkoja ja niiden käyttämää kalustoa ja esineistöä sekä joukkojen historiaa
- Suomen sotahistoriallisia tapahtumia Tuusulan paikallisesta näkökulmasta.

Tuusulan Tykistön ja sen muistomerkin historiaa

Tuusulan historiaan kuuluu oleellisena osana varuskunta ja ainakin itsenäisyyden ajan puoleen väliin vuoteen 1957 asti Hyrylässä ollut kenttätykistö. Kenttätykistöstä muistuttaa enää muistomerkki entisen varuskuntaruokalan edustalla.

Tämä muistomerkki, **tykki Fourchambault 120 / K78 (lempinimeltään ”Hyppyheikki”)** on siitä poikkeuksellinen, että se on ilmeisesti ainoa nimenomaan Tuusulan Tykistön itsenäisyytemme alusta saakka kestäneestä taipaleesta muistuttava, näkyvä muistomerkki.

Muistomerkin asetti paikalleen Psto/PorPr. Varsinainen työ tehtiin talkoilla, joihin osallistui myös paikallisia rintamamiehiä. Paljastus tapahtui patteriston lähtöjuhlassa 23.6.1957.

Tykki sijaitsee nykyisin Tuusulan kunnan maalla. Sen paljastushetkellä paikalla oli aukio, jonka keskeisellä paikalla tykki sijaitti. Kenttätykistön muutettua 1957 Niinisaloon, on muistomerkki ollut hieman heitteillä, eikä varuskunnan lopettamisen jälkeenkään se ole kiinnostanut ketään. Nykyisin aukio on umpeen kasvanut, mm. täysikasvuisia kuusia ja mäntyjä ei ollut 1957 olemassakaan.

Sotamuseolla ei ole resursseja näiden muistomerkkien ylläpitoon, vaan niistä pitävät huolta kunnat/kaupungit tai joissakin tapauksissa alueilla toimivat järjestöt.

Muistomerkin - Hyppyheikin kunnostaminen

1. Selvitetty tykin omistus: Sotamuseo (Puolustusvoimat)
2. Muistomerkin maanomistus: Tuusulan kunta

3. Uusien pyörien saaminen/hankinta: Sotamuseo on selvittänyt mistä uudet tai ns. replikapyörät saadaan tykkiin.
4. Tykin metalliosien kunnostus (pesu, pohjatyöt, maalaus) IT-museon museaalinen opastus riittää Sotamuseolle (kustannukset = materiaali ja työ -, osittain talkoovoimin).
5. Tykkiaukion aukaisemisen entiselleen ja esim. sepelöinti. Sen jälkeen kannattaa ryhtyä valmistelemaan jalustan ja tykin puhdistusta.
6. Sopimus Tuusulan kunnan ja Sotamuseon välillä tykin omistuksesta ja ylläpitovastuusta (tallennusopimus, tehdään kevään 2025 kuluessa).